

vero discretione servata, quæ in cunctis casibus est de homicidiis constituta.

XX. Flavius Recesvintus Rex¹.

Si servus servum casibus præscriptis occidat.

Si cunctis suprascriptis casibus, servus servum occidisse detegitur, omnem compositionis summam, quæ de casu tali est occasione² taxata, servi dominus ex medietate domino servi persolvat. Quod si pro eo satisfacere contemnat, servum sine dubio tradat.

LIBER VII.

De furtis, et fallaciis.

I. TITVLVS DE INDICIBVS FVRTI.

I. *De indice, et his quæ indicari dicuntur.*

II. *Non credendum indicanti servo, nisi cum domini testimonio.*

I. ⁴ *De indice, et his quæ indicari dicuntur.*

Iudex reum, qui accusatur, antea non torqueat, quam ille, qui accusat, si indicem præsentare noluerit, se per placitum trium testium roboratione firmatum ea conditione constringat, ut si is qui accusatus est manifestis indicis innocens comprobatur, ipse poenam, quam alii intendit, excipiat: et tamen postquam innocentia patuerit accusati, accusator a iudice distingatur, et si pro agnoscenda rei veritate indicem præsentet invitum: quem si præsentare nequiverit, saltim qui sit ex nomine manifestet, ut districtus a iudice, vera convincat esse ea quæ indicavit. Quod si eum nec ipse iudex per alicuius potentis defensionem, aut patrocinium⁶ seu metum regia potestatis discussioni suæ præsentare non potuerit, ad regiam id cognitionem, si prope est, deferre procuret: si autem longe est, episcopo vel duci⁷ remittet, ut eorum maior auctoritas hunc iudicio faciat præsentari. Quod si neglexerit nuntiare, de propria⁸ indicis facultate omne, quod perit, iussu principis, vel episcop-

¹ Legion. sin autor ni nota.

² Lind. occisione.

³ Esta ley se ha tomado de los códices Legion. y S. J. R., y se ha insertado aquí por traerla los mas de los códices castellanos en este mismo libro y título, y con la misma numeración. En el lib. II. tit. IV. l. VII. n. 3. se ha puesto esta misma ley tomada del códice de Card. con algunas variantes.

⁴ Toled. got. S. J. R. y Legion. Antiqua.

⁵ Legion. y Lind. ut.

XXI. *Antiqua.³ De his qui animas suas periurio necaverint aut occiderint.*

Si quis quolibet casu videat se oppressum, aut sciendo veritatem se necaverit, aut periurasse detegitur; dum haec iudex agnoverit, addicetur, et centum flagella suscipiat, et ad testimonium notam infamia⁹ incurrat, et postea ei testificare non licet. Et sicut superiori lege de falsariis continetur, insidente iudice, quartam partem facultatis suæ illi consignandam, cui fraudem periurio moliri conatus est.

III. *Si index furti sit conscientius.*

IV. *De mercede indicis.*

V. *Si innocens in quocumque crimen accusetur ab indice.*

pi atque iudicis querelanti restituatur. Index autem si non potuerit probare quod indicavit, pro omni satisfactione teneatur obnoxius. Quod si rerum⁹ causa grandis est, si ingenuus est cum infamio hoc novemcuplam, servus vero sexcuplam compositionem exsolvat, et centum in super flagella idem servus suscipiat. Quod si idem ingenuus unde componat non habuerit, et ei quem infamare tentavit, et ei cui mentitus est, pariter serviturus tradatur. Servus vero si compositionem pro se exsolvere non potuerit, aut si noluerit pro eo satisfacere dominus, servum pro reatu tradere non moretur.

II. ¹⁰ *Non credendum indicanti servo, nisi cum domini testimonio.*

Si servus sine conscientia domini sui aliquid indicaverit, aliter ei non credatur, nisi dominus pro persona servi testimonio suo dixerit esse credendum, de honestate mentis eius proferens testimonium verum.

⁶ Toled. got. patrocinium suum, aut regie potestatis, &c.

⁷ Lind. iudici. Legion. iudici demittet.

⁸ Legion. de proprietate, vel indicis facultate.

⁹ Legion. Quod si rerum causa est: et si ingenuus est, cum infamio novemcuplam. Lind. Quod si rei causa est: si ingenuus est, cum infamia novecuplam.

¹⁰ Legion. Card. y S. J. R. Antiqua. Toled. got. Fls. Cnd. Rex.

III. *Antiqua. Si index furti conscientius sit.*

Si index¹ furti conscientius adprobatur², nullam poenam incurrat, et damnum solutionis evadat: mercedem vero pro indicio non requirat, cui sufficere debet ut securus abscedat. Qui si forsitan rem quæ furtim ablata est, cum furti ipsius consorte diviserit, quæ in portione suscepit, et apud se retinuit, simila tantum restituat.

IV. *Antiqua. De mercede indicis.*

Si quis furem prodiderit, si tamen furti ipsius conscientius non est, non plus pro indicio accipiat, nisi quantum res valuerit, quæ furtim ablata est: si tamen domino rei compotio fuerit exsoluta. Si autem talis sit fortasse conditio, ut necesse sit illum, qui fur probatur, occidi, et nihil de eius facultatibus inveniatur, aut si servus fuerit, et dominus servi substantiam eius suæ vindicet potestati, et in compositionem, qui perdidera res suas, nihil fuerit consequetus; tunc tertiam partem de re reperta pro mercede indicii consequatur, et delator nihil amplius iam requirat.

II. TITVLVS DE FVRIBVS ET FVRTIS⁶.

I. *Vt exponat quid querit, qui rem furtivam requirere⁷ dicit.*

II. *Si servus ante datam, seu post datam libertatem faciat furtum.*

III. *Si servus ad alium dominum transiens, quodcumque committat inlicitum.*

IV. *Si ingenuus cum servo alieno faciat furtum.*

V. *Si dominus cum servo suo faciat furtum.*

VI. *Si servus alienus suadeatur ad inlicita facienda.*

VII. *De his qui cum furibus consciū fuerint.*

VIII. *Si de fure quis nesciens comparaverit.*

IX. *Si de fure quis cognitus comparaverit.*

X. *De pecunia, et regis revus furto sublatis.*

XI. *De tintinnabulis furatis.*

XII. *De instrumentis molini furatis.*

XIII. *De damno furis.*

I. ¹⁰ *Vt exponat quid querit, qui rem furtivam requirere dicit.*

Qui rem furtivam requirit, quid querat iu-

¹ Legion. indicator.

² Toled. got. Card. S. J. R. y Lind. comprobatur.

³ Legion. Fls. Rcs. R. Toled. got. Fls. Cnd. Rex.

⁴ S. J. R. Si innocens in quocumque crimen accusatur, aut accusator, si non probaverit quæ dixit, pœnam et damna suscipiat.

⁵ Legion. et ante ipsum . . . causam discutiat.

⁶ Toled. got. Legion. y S. J. R. FVRATIS.

⁷ Legion. y Lind. se querere dicit.

⁸ Lind. qui adversis, y así en la ley.

⁹ Legion. y Lind. successionibus, y así en la ley.

¹⁰ Legion. y S. J. R. Antiqua. Toled. got. Antiqua noviter.

II. Antiqua. ¹ Si servus ante datam, seu post datam libertatem faciat furtum.

Si quis in servitio constitutus furtum admiserit, et postea a domino suo fuerit manumissus, illa, quæ antea commiserat², ad damnum domini non pertineant, sed ipse, sicut servus, poenam vel damnum legibus suscipiat constitutum, qui inlicita perpetrasse dinoscitur. Quod si post libertatem datam hoc fecerit, ita ut servus compositionem, et C.³ flagella suscipiat. Quod si tale factum non fuerit, propter quod servituti tradatur, in libertate accepta nihilominus permaneat.

III. Antiqua. ⁴ Si servus ad alium dominum transiens, quodcumque committat inlicitum.

Si servus⁵ dum ad alium dominum transit, aliiquid de rebus prioris domini involaverit, aut abstulerit, seu quodcumque damnosum alicui intulerit, dum pro crimen cupiditat cupit addici, discutatur a iudice: et si id crimen admissoe convincitur, posterior dominus, si voluerit, pro servo damnum compositionis exsolvat. Certe, si noluerit, servus secundum crimini qualitatem tradatur ad poenam.

IV. ⁶ Si ingenuus cum servo alieno faciat furtum.

Si quis ingenuus cum servo alieno in aliquo crimen inventus fuerit, aut furtum forsitan faciant, vel aliquid rapiant, aut inlicita quacumque committant; secundum superiorem legem medietatem eiusdem compositionis exsolvant, ita ut ambo publice fustigentur. Et si noluerit dominus pro servo satisfacere, ipsum servum pro compositione tradere non moretur. Quod si capitalia forte commiserint, simul servus cum ingenuo morte damnetur.

V. Antiqua. ⁷ Si dominus cum servo suo faciat furtum.

Si dominus cum servo suo ad furtum faciendum ierit, hanc compositionem non servum, sed dominum implere iubemus: ita tamen ut dominus iuxta leges C. flagellis publice fustigetur.

¹ Toled. got. R. R.

² Lind. admiserat.

³ Legion. Card. Toled. got. y S. J. R. compositionem, et flagella

⁴ Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

⁵ Legion. servus ad alium dominum transiens.

⁶ Legion. Card. y S. J. R. Antiqua.

⁷ Toled. got. sin autor ni nota.

⁸ Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

⁹ Toled. got. y S. J. R. Fls. Cids. Rex.

¹⁰ Legion. Antiqua. Toled. got. sin autor ni nota.

Servus autem ideo erit indemnus, quia domini iubentis obedivit imperii.

VI. Antiqua. ⁸ Si servus alienus sua-deatur ad inlicita facienda.

Si quis servum alienum ad furtum faciendum, aut alias quascumque res inlicitas committendas, vel etiam adversus seipsum fortasse persuaserit, ut domino eius perditionem exhibeat, quod facilius eum per malam et iniquam persuasionem ad suum servitium fraudulenter addicat, et fraus ipsa iudicis fuerit investigatione detecta: dominus servi nec servum perdat, nec ullam calumniam pertimescat: sed ipse cuius conludio vel suasione servus crimen admiserat, ut eum sibi per aliquam occasionem ad servitium potuisse addicere; ipse eius servi domino quantum ille involaverit, aut quantum culpabilem rem admiserit, septuplam compositionem impleo cogatur. Ipse autem servus in conventu publice C. flagella suscipiat, pro eo quod dominum suum despiciens, insidiante consenserat; et sic postmodum domino suo reddatur.

VII. Antiqua. ⁹ De his qui cum furibus concii fuerint.

Non solum ille qui furtum fecerit, sed etiam et quicunque conscius fuerit, vel furtum ablatum sciens suscepit, in numero furantium habebatur, et simili vindictæ subiaceat.

VIII. Flavius Recesvintus Rex¹⁰.

Si de fure quis nesciens comparaverit.

Vniversam rem nulli ingenuo liceat de incognito homine comparare, nisi certe fideiussorem adhibeat cui credi possit, ut excusatio ignorantiae auferatur. Quod si aliter fecerit, qui comparaverit, a iudice districtus auctorem præsentet infra tempus sufficienter a iudice constitutum¹¹. Quem si non potuerit invenire, adprobet se aut sacramento aut testibus innocentem, quod eum furem nescierit, et quod apud eum cognoscitur, accepta pretii medietate, restituat: atque ambo datis invicem sacramentis promittant, quod furem fideliter querant. Quod si fur omnino inveniri nequiverit, rem tantumdem¹², quæ empta est, domino rei emptor ex integrum

¹¹ Card. y Lind. constitutum. Et si fur ipse habuerit unde compositionem exsolvat, integrum aut similem rem domino rei sarciat: possideat emptor, si conscius fraudis non inventur, secure quod emit, vel si dominus voluerit, rem furatam sibi recipiat, et furem cum omni compositione furti tradat emptori. Si autem non habuerit fur unde, sicut dictum est, compositionem domino aut emptori exsolvat, legibus institutis teneatur modus. Quem si non potuerit &c.

¹² Legion. y Lind. tantum.

tate reformat. Si vero dominus rei furem novavit, et eum publicare noluerit, rem ex toto amittat, quam emptor quiete possideat. Hac et de servis forma servabitur.

IX. Antiqua. ¹ Si de fure quis cognitus comparaverit.

Si quis rem furtivam sciens a fure compararet, ille, qui emit, suum representet² auctorem, et postea tanquam fur componere non moretur. Si vero furem non invenerit, duplam compositionem quæ a furibus debetur, exsolvat: quia appareat illum furi esse similem, qui rem furtivam sciens comparasse cognoscitur. Quod si servus hoc fecerit, aut medietatem compositionis de ingenuis persolvat, aut hunc servitum dominus tradat.

X. Antiqua. De pecunia, et regis rebus furto sublatis.

Si quis de thesauris publicis pecuniam, aut aliquid rerum involaverit, vel in usus suos transtulerit, in novemcuplum eam restituat.

XI. Antiqua. De tintinnabulis furatis.

Si quis tintinnabulum involaverit³ de iumento vel de bove, solidum reddat: de vacca tremisses duos: de arietibus⁴, vel quibuscumque pecoribus tremisses singulos cogatur exsolvere.

XII. ⁵ De instrumentis molini furatis.

Si quis de molinis aliquid involaverit, quod furatum est restituat, insuper et componat, sicut de aliis furtis lege tenetur, et extra hoc C. flagella suscipiat.

XIII. Flvs. Cndsts. Rex⁶.

De damno furis.

Cuiuslibet rei furtum, et quantilibet pretii aestimatione taxatum, ab ingenuo novies, a servo vero sexies, ei qui perdidit sarcietur, et uterque reus C. flagellarum verberibus coercentur. Quod si aut ingenuo desit unde componat, aut dominus componere pro servo non adnuat; persona, quæ se furti contagio sordidavit, servituta rei domino perenniter subiacebit.

¹ Toled. got. sin autor ni nota. Lind. Els. Rcds. Rex.

² Lind. præsentet.

³ Legion. tulerit.

⁴ Legion. Card. Toled. got. S. J. R. y Lind. vericibus.

⁵ Legion. y Card. Antiqua. Toled. got. y S. J. R. Fls. Cndsts. Rex.

⁶ Legion. Antiqua. Toled. got. Antiqua noviter. Lind.

XIV. Antiqua. ⁷ Vt fur captus perducatur ad iudicem, et ut ingenuus cum servo faciens furtum unam compositionem exsolvant.

Fur, si captus fuerit, perducatur ad iudicem, ut ingenuus in novemcuplum sublata restitut, et extensus publice coram iudice C. flagella suscipiat. Quod si non habuerit unde componat, careat libertate, illi serviturus cui furtum fecerit. Servus autem sexcupli compositionem cogatur exsolvere, et centum flagella ante iudicem extensus accipiat. Ipse vero in custodia a iudice teneatur, quoque dominus eius pro eo admoneatur, ut pro servo suo componere non moretur; aut si certe distulerit, eum pro criminis, cui malum fecit, tradere non moretur. Id denique in hac lege servandum est, ut si servus et ingenuus, seu servi et ingenui, unum animal aut quacumque unam rem pari consensu furaverint, unam compositionem exsolvant; id est, ingenuus medietatem sexcupli, flagella tamen secundum superiorem ordinem accepturi. Nam et de maiore summa furti, a servo et ingenuo, vel a servis et ingenuis facta, prædicta forma servabitur: et quemadmodum superioris constituentum est, ante iudicem flagellandi sunt.

XV. Antiqua. ⁸ Si fur gladio se vindicantis occidatur.

Fur qui per diem gladio se defensare voluerit, si fuerit occisus, mors eius nullatenus requiratur.

XVI. Antiqua. ⁹ Si fur nocturnus, dum capitur, occidatur.

Fur nocturnus captus in furto, dum res furtivas secum portare conatur, si fuerit occisus, mors eius nullo modo vindicetur.

XVII. Antiqua. ¹⁰ De male tractatis et indebit contractis rebus, et ut tantum de illa re compositione fiat, quæ fuerit ablata.

Si quis res, aut vestimenta aliena male tractaverit, aut in itinere constitutum in aliquo contigerit, vel furtim ei quacumque tulerit; non pro omni sarcina solutionem impiere cogatur, sed de hoc quod furtim abstulit, vel male tractavit, secundum leges componere non moretur.

Fls. Rcds. Rex.

⁷ Legion. sin autor ni nota. Toled. got. Antiqua noviter.

Lind. Fls. gls. Rcds. Rex.

⁸ Legion. y Toled. got. sin autor ni nota.

⁹ Legion. Card. Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

¹⁰ Legion. sin autor ni nota.

XVIII. Antiqua. ¹ De his, quæ a diversis naufragiis rapiuntur.

Quidquid ex incendio, ruina vel naufragio raptum fuerit, et aliquis ex hoc quidquam ab aliquo suscepit sive celaverit, in quadruplum reformare cogatur.

XIX. Antiqua. ² De hæreditate, et successoribus furis.

Si quis furi mortuo in hæreditatem, aut ex testamento, aut ex sanguinis propinquitate successerit; quia crimen cum fure defecit, poenam quidem non sustineat, sed damni satisfactionem exsolvat, quod fur si vixisset, fuerat soluturus. Si autem maius est damnum quam hæreditas, faciat cessionem ³.

XX. Antiqua. ⁴ De his, qui fures, aut reos captos excusserint.

Si quis furem captum, aut reum alicui excusserit; si maioris loci persona est, extensus coram iudice pro sola præsumptione C. flagella suscipiat, et quem excusset, repræsentare cogatur. Quod si alter eum prehendiderit, cuius causa non est, de eadem compositione, quam fur facere potuerat, pro labore suo quartam partem accipiat. Si autem fur inventus non fuerit, iam tunc et poenam furis, qui hunc excusset, perferat, et tantum de suo ipse componat, quantum fur, quem excusserat, convictus satisfacere potuerat. Si certe minor persona fuerit, et furem repræsentaverit ⁵, pro præsumptione sola et ipse C. flagella suscipiat. Si autem furem invenire non potuerit, et poenam furis et damnum ipse sustineat, quantum fur, quem excusserat, convictus satisfacere potuerat. Nam si præter furem alterius criminis quicunque reum excusserit, similiter C. flagella extensus accipiat; et si eum invenire vel præsentare nequierit, eidem continuo vindicta subiaceat, quam reum illum, qui excusus est, legalis sanctio pati demonstrat ⁶. Si vero servus, domino nesciente, ista commiserit, pro præsumptione sola CC. flagella suscipiat, et quem excusset præsentet. Quem si non presentaverit, dominus eius, si voluerit, pro eo summam com-

positionis exsolvat: quod si componere noluerit, iuxta crimen admissum, servum aut pro damno, aut pro suppicio tradat.

XXI. Antiqua. ⁷ Si servus domino vel conservo suo fecerit furtum.

Si servus domino suo vel conservo aliquid involaverit, in domini potestate consistat quid de eo facere velit: nec iudex se in hac re admisceat, nisi dominus servi fortasse voluerit.

XXII. Antiqua. ⁸ Infra quod tempus fur captus ⁹ iudici præsentari iubetur.

Si quis furem, aut quemcumque reum comprehendenter, statim perducat ad iudicem. Cæterum suæ domui amplius quam una die aut nocte eum retinere non audeat. Si quis contra hoc fecerit, quinque solidos pro sola præsumptione iudici cogatur exsolvere. Et si servus hec sine conscientia domini sui fecerit, C. flagella suscipiat. Si vero servus cum domini voluntate id commiserit, compositione redundet ad dominum. Ita ut si honestioris loci persona est, X. solidos iudici cogatur exsolvere, ex quibus medietatem sibi iudex usurpet, et aliam medietatem illi det, qui damnum noscitur pertulisse.

XXIII. Flavius Recesvintus Rex ¹⁰.

Si furtive alienus quadrupes occidatur.

Si quis caballum alienum, aut bovem, vel quolibet animalium genus nocte, aut occulte occidisse convincitur, novemcupli compositionem dare cogatur. Quod si convinci non potuerit quod talia fecerit, sacramenta evidentissime dabit. Si vero hoc servus, immittente domino, commiserit, et ex hoc manifestis indicis inventur, dominus servi tanquam fur novemcupli compositionem implere ¹¹ cogatur. Quod si servus non convincitur, inscribatur, et quum inventus fuerit talia commisisse, aut sexcuplum reddat, aut cui damnum fecit, ipse servitus subiaceat. Quod si innox fuerit inventus, iuxta quod alii legibus est decretum, satisfaciat petitor domino servi.

¹ Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

² Toled. got. Fls. Cnd.

³ Toled. got. y S. J. R. cessionem, quantum de hæreditate invenire.

⁴ Lind. Fls. gls. Rcds. Rex.

⁵ Lind. præsentaverit.

⁶ Card. demonstrat. De vindicta vero soluta a præsum-

tore aut reo, ut diximus, alter qui cepit, quartam partem accipiat. Si vero &c.

⁷ Toled. got. y S. J. R. sin autor ni nota.

⁸ Toled. got. y S. J. R. Fls. gls. Recesvintus Rex.

⁹ Legion. perducatur ad iudicem.

¹⁰ Legion. Card. y Toled. got. Antiqua.

¹¹ Legion. exsolvere.

III. TITVLVS DE VSVRATORIBVS, ET PLAGIATORIBVS

MANCIPIORVM.

Flavius gloriosus Recesvintus Rex.

I. *Si quis mancipium alienum usurpet.*

II. *Si servum vel ancillam ingenuus plagiasse detegitur.*

III. *De ingenuorum filiis plagiatis.*

IV. *Si servus alienum plagiaverit servum.*

V. *Si servus ingenuum plagiaverit, domino imperante.*

VI. *Si servus ingenuum plagiaverit, domino nesciente.*

I. ¹ *Si quis mancipium alienum usurpet.*

Quicumque ingenuus mancipium usurpaverit alienum, eiusdem meriti mancipium alterum cum eo compellatur domino reformare. Si vero servus hoc fecerit, ipsum mancipium domino reddat, et C. flagella suscipiat. Quod si usurpatum mancipium præsens ² non fuerit, dominus servi eiusdem meriti mancipium illi domino det, qui mancipium amisit, donec qui ablatus est, restituatur: et sic ille ³, qui pro eo datus fuerat, servitus domino reformetur.

II. Flavius Recesvintus Rex ⁴.

Si servum vel ancillam ingenuas plagiasse detegitur.

Si quis ingenuus servum alienum vel ancillam plagiaverit, quatuor servos aut ancillas domino vel dominae reformare cogatur, et centum flagellis publice verberetur. Quod si non habuerit unde componat, ipse subiaceat servituti.

III. Antiqua. ⁶ *De ingenuorum filiis plagiatis.*

Qui filium aut filiam alicuius ingenui vel ingenuæ plagiaverit, aut sollicitaverit, et in populos nostros, vel in alias regiones transferri fecerit: huius sceleris auctor patri aut matri, fratribusque, si fuerint, sive proximis parentibus in potestate tradatur, ut illi occidenti aut vendendi eum habeant potestatem. Aut si voluerint, compositionem homicidii ab ipso plagiatore consequantur, id est, solidos CCC. ⁷, quia parentibus venditi, aut plagiati non levius

esse potest, quam si homicidium fuisse admisum. Quod si eum ex peregrinis ad propria ⁸ portuerit revocare plagiator, CL. ⁹ solidos, hoc est, medietatem homicidii exsolvat; aut si non habuerit unde componat, ipse subiaceat servituti.

IV. Antiqua. ¹⁰ *Si servus alienum plagiaverit servum.*

Si servus servum plagiaverit alienum, domino nesciente, servus, qui hoc fecerit, CL. flagella coram iudice extensus accipiat; et sic etiam postmodum qui plagiatus est domino reformetur. Ille vero, cuius servus plagiatus fuerat, mercedem capturæ a plagiatori domino ¹¹ non requirat. Ita tamen, ut si fortasse qui plagiatus est, tarde reperiatur, plagiatori dominus a iudice districtus alium eiusdem meriti mancipium, aut etiam eundem plagiatorem ei, cuius servus aut ancilla plagiata ¹² est, dare compellatur: tamdiu sibi serviturum, quamdiu suus servus aut ancilla ei restituantur, et ille ita postmodum domino suo reformetur.

V. Antiqua. ¹³ *Si servus ingenuum plagiaverit, domino imperante.*

Si servus ingenuum plagiaverit ex domini iusione, ipse dominus compositionem, quæ est de ingenuis constituta, compellatur implere ¹⁴: ita ut dominus C. publice flagella suscipiat, et servum iussa domini completentem molestia non contingat.

VI. ¹⁵ *Si servus ingenuum plagiaverit, domino nesciente.*

Si servus sine conscientia ¹⁶ domini sui inge-

¹ Toled. got. S. J. R. y Lind. CCL.

¹⁰ Legion. S. J. R. Complut. y Lind. sin autor ni nota.

¹¹ Card. domino requirat.

¹² Complut. plagiatus.

¹³ Card. Complut. y S. J. R. sin autor ni nota. Toled. got. Antiqua noviter emendata.

¹⁴ Complut. exsolvere.

¹⁵ Card. y Lind. Antiqua.

¹⁶ Legion. scientia.